

порівняно невисоких затрат сил, коштів і часу називають передовим педагогічним досвідом. За Л.Князевою виділяють три основні підходи до трактування передового педагогічного досвіду:

1. Зразок гарної роботи.
2. Діяльність, у якій втілені висновки наукових досліджень або успішне застосування іншого досвіду чи технології.
3. Новаторство, власні педагогічні знахідки, відкриття нового педагогічного знання [1].

У формуванні передового педагогічного досвіду особисті якості вчителя перетворюються у риси управлінця. Так, прикладом цього перетворення є учителька – Пилипенко Катерина Олексіївна, яка пододала нелегкий шлях від вчительки до директора Терешківської ЗОШ. Їй у цьому допомогли такі особисті якості як: любов до дітей, відповідальне ставлення до роботи, працьовитість, готовність зрозуміти і прийти на допомогу, доброта, щирість, емпатійність, терпимість та багато інших, які разом з організаторськими здібностями та новаторством перетворилися у риси управлінця.

Риси керівника – найстійкіші характеристики, що мають вирішальний вплив на управлінську діяльність. Вітчизняна і зарубіжна управлінська теорія і практика свідчать про невичерпне багатство характеристик керівника. До них відносять: стійкість до стресу, здатність домінувати, прагнення до перемоги, впевненість у собі, креативність, емоційну врівноваженість, відповідальність, заповзятливість, надійність, незалежність, товарицькість [3].

Отже, щоб стати „досконалим вчителем“ потрібно любити свою справу і любити дітей. Оскільки, любов до дітей є найважливішою особистісною якістю педагога, бо ефективність професійної діяльності залежить не тільки від рівня підготовки фахівця, його знань і досвіду, а й від особистісних якостей, ціннісних орієнтацій та життєвої позиції педагога, які є базисом для успішного здійснення соціально-педагогічної діяльності.

Список використаної літератури

1. Князева Л. І знову про передовий педагогічний досвід... [Текст] / Л. Князева // Управління освітою. – 2012. – № 16. – С. 18–22.
2. Степаненко М. Духовно-інтелектуальні виміри особистості вчителя [Текст] / М. Степаненко, Н. Шиян // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. праць / НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих, Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – К.; Полтава, 2011. – Вип. 1. – С. 102–108.
3. Якості і риси керівника. <http://studentam.net.ua/content/view/3306/97/>.

Юлія Джанієва

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З ОРГАНІЗАЦІЇ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Одним із актуальних завдань школи є виховання особистості, яка володіє не тільки певною сумою знань, умінь і навичок, а й здатна активно включатись у демократичні процеси, що відбуваються в нашій країні, людини, яка вміє самостійно проектувати власне життя, визначаючи його стратегію відповідно до особистих уявлень про навколишнє середовище та способи взаємодії з ним.

Школою формування навичок соціальної активності й свідомої відповідальності громадянського виховання саме є учнівське самоврядування.

Для успішної роботи щодо забезпечення єдності індивідуального й колективного підходів у вихованні особливо важливим є усвідомлення сутності цього поняття. [4, с.3]

Отже, учнівське самоврядування – це спосіб і принцип організації учнівського колективу, що забезпечує комплексний виховний вплив на учнів шляхом їх залучення і систематичної участі у справах школи, класу. Саме у шкільному віці усвідомлення своєї

участі у вирішенні справ громадського життя є основою подальшої активної позиції у дорослому житті. [2, с.28-35]

Окремі аспекти цієї проблеми вирішувалися ще за часів Київської Русі, у козацьку добу в братських, полкових, січових школах.

Т. Мальковська зауважує, що високий рівень розвитку мають групи з такими якісними характеристиками як цілеспрямованість, згуртованість, духовна єдність.

Я. Левін зазначає, що в сучасних умовах розвитку школи і педагогічної науки учнівське самоврядування має бути побудоване на принципах гуманізму, демократії, управління і самоуправління. Це соціально-педагогічне об'єднання учнів, учителів і батьків школярів.

Дослідник М.Красовицький визначає обов'язкові ознаки учнівського самоврядування:

1. Єдність моральних цінностей, які становлять основу громадської думки.
2. Гуманістичні взаємини між дітьми, повага між ними, турбота про кожного з них.
3. Свобода вибору і відповідальності особистості.
4. Можливість кожного у вираженні власного «Я», своєї неповторності, відмінності від інших.
5. Захищеність особистості та взаємна залежність
6. Відкритість, готовність до співпраці з усіма іншими спільнотами для громадського блага. [3, с.116-118]

На думку А.С. Макаренка, починати роботу з формування учнівського самоврядування слід із педагогічної вимоги. Необхідною умовою розвитку вважав роботу з активом, далі необхідністю розширювати це ядро методом громадських доручень (перевірка їх виконання та звітність). А.Макаренко вважав за необхідне постановку перед спільністю мети її розвитку, окреслення перспектив, що здатні захопити всіх її членів. Наступним важливим фактором розвитку є встановлення, зміцнення і примноження традицій, адже вони прикрашають і збагачують життя учнів, наповнюють його цікавим змістом. Надійним засобом зв'язку учнів із життям школи є стінна преса, радіо, телебачення. [1, с.83-87]

Вивчивши погляди науковців на дану проблему, можна виділити відповідні умови для ефективної діяльності учнівського самоврядування:

- ✓ подолання формалізму в діяльності учнівського самоврядування і педагогічного керівництва ним. Воно має займатися конкретними справами, з його рішеннями повинен рахуватися класний керівник і не вважати їх дитячими забавами;
- ✓ залучення членів самоврядування до процесу оновлення змісту діяльності класу, до боротьби з негативними явищами у середовищі учнів. Вони повинні активно допомагати учителю у використанні нових форм виховної роботи з учнями, збереженні національних традицій, включатися у виховну роботу із запобігання і подолання серед школярів паління, вживання алкоголю і наркотиків;
- ✓ надання самоврядуванню реальних прав і обов'язків. Слід чітко визначити, за які ділянки класного життя та діяльності відповідає учнівське самоврядування, які конкретні права та обов'язки має кожен його член;
- ✓ підбір до органів самоврядування найавторитетніших членів учнівського колективу. Вони мають бути взірцем для вихованців у ставленні до своїх учнівських обов'язків;
- ✓ прагнення до розширення самоврядування. За таких умов зростає кількість вихованців, які підтримують вимоги педагогічного колективу, більшої кількості учнів прищеплюється смак до суспільно-корисної діяльності, створюються можливості для уникнення перевантажень найактивніших учнів, у залучених до громадської роботи вихованців виявляються нові сторони їх особистості, які знайшли простір для свого розвитку;
- ✓ повага класного керівника до самостійних рішень учнівського колективу і його органів, ненав'язування учням своєї волі у справах, які є компетенцією самоврядування;
- ✓ кваліфікована, тактовна педагогічна допомога учнівському активу, навчання його складної справи управління;

✓ практикування в дитячому колективі зміни функцій керівника і підлеглого. Тривале перебування школяра на керівній посаді може призвести до формування у нього небажаних якостей (зверхності, зазнайства та ін.). Тому педагогічно доцільно, щоб у роботі органів учнівського самоврядування брало участь якомога більше учнів, щоб воно постійно оновлювалося. Це дасть змогу значній частині школярів набути організаторських навичок;

✓ систематичне звітування членів самоврядування перед колективом, що дає можливість здійснювати контроль за їх діяльністю, сприяє її поліпшенню, а також запобігає можливим зловживанням становищем у колективі.

Оригінальними є методи роботи по організації учнівського самоврядування вчителя Якимівської загальноосвітньої школи I-III ступенів в Кіровоградській області Михайлюк Світлани Леонідівни. Вона використовує в роботі з учнями такі форми роботи:

1. *Година колективу*. Розв'язуються актуальні проблеми життя загальношкільного і класного колективів, самоврядування. Підлягає обговоренню кожен учень, його роль і відносини в колективі, результати змагань, проведення вечорів і походів, спортивна робота. Завершується ухваленням рішення, побажаннями кожному члену колективу.

2. *Година знань і переконань*. Розглядаються поточні політичні події, нові явища в науці і мистецтві, світоглядні питання, загальні питання, питання етичного вибору і поведінки, права і етики.

3. *Година творчості*. Відбувається організація творчої діяльності засобами самопізнання і самоутвердження, показ здатності вчитись, складається доброзичлива думка про результати творчості кожної дитини.

4. *Година праці*. Відбувається оволодіння економічними і екологічними знаннями, розгляд і обговорення проблемних питань загальнотеоретичного і практичного значення, а також практичних безпосередніх відносин в колективі, відносин хлопчиків та дівчат.

5. *Година турбування і уваги*. Розглядається питання милосердя, комплекс агітаційно-масових заходів щодо охорони здоров'я і життя дітей, з техніки безпеки, санітарно-гігієнічних знань, з цивільної оборони, з правил дорожнього руху тощо.

6. *Година сім'ї і вулиці*. Розглядається досвід сімейного життя, узятий з літератури і знайомий дітям з життя видатних осіб, а також розповіді про життя своєї сім'ї, обговорення поведінки у дворі, на вулиці. Проводяться колективні дискусії і актуальні суперечки о проблемах вільного часу і проведення його у дворі, на вулиці, з друзями, в що грають, яка атмосфера і зміст відносин, хто на кого впливає, що роблять корисного (кому допомагають).

Такі форми допомагають краще організувати учнівське самоврядування, створити гуманне відношення один до одного, можливість учнів показати себе. А вчителю зручно складати план роботи з учнями, зміцнювати з ними стосунки.

Отже, інноваційними методами у діяльності класного керівника є:

- уніфікація зовнішніх рис діяльності («година»);
- особистісна спрямованість виховної діяльності;
- поєднання самозвітів, оцінки діяльності та пізнавальної діяльності учнів;
- системний підхід в організації життя дітей.

Список використаної літератури

1. Галузяк В. М., Сметанський Н. И. Две личности – две парадигмы воспитания // Педагогика. – 2002 – №3. – С. 83-87.
2. Новикова Л. И. Воспитание как педагогическая категория // Педагогика. – 2000 – №6. – С. 28-35.
3. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії: Навчально-методичний посібник: У 2 ч./ За ред. А.М.Бойко. – Ч. 2. – К.:ВПІОЛ; Полтава: АСМІ, 2004 – С.116-118.
4. Созонов В. Співвідношення колективного та індивідуального у вихованні // Завуч. – 2000 – №9(51). – березень. – С. 3.